

Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen inzake voortgang moties en amendementen transitievisie warmte
-----------	--

Besluiten:

1. De beantwoording van de schriftelijke vragen van raadsleden Jordan (D66), Sandoval Garcia (CDA), Theeuwen (SP), Van Schaik (PvdD), Krol (CU), Vos (PS), Wiegand Bruss (SVL) en Leest (VVD) inzake *voortgang moties en amendementen transitievisie warmte* vast te stellen;
2. Dit besluit te zenden aan de vragensteller en de overige leden van de gemeenteraad.

Persamenvatting:

Het college heeft schriftelijke vragen van raadsleden Jordan (D66), Sandoval Garcia (CDA), Theeuwen (SP), Van Schaik (PvdD), Krol (CU), Vos (PS), Wiegand Bruss (SVL) en Leest (VVD) inzake *voortgang moties en amendementen transitievisie warmte* beantwoord.

Schriftelijke vragen van Jordan (D66), Sandoval Garcia (CDA), Theeuwen (SP), Van Schaik (PvdD), Krol (CU), Vos (PS), Wiegand Bruss (SVL) en Leest (VVD) aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Leiden over de stand van zaken met de uitvoering van de moties en amendementen bij de Warmtevisie (ingediend: 6 oktober 2022)

De Raad heeft onlangs de antwoorden ontvangen op eerdere schriftelijke vragen over het achterblijvende aantal aanvragen voor subsidie voor warmtepompen in Leiden. In de antwoorden op die vragen lijkt het alsof de focus van het College zich nog steeds richt op de toekomstige beschikbaarheid van hoge- en middentemperatuurwarmte uit Rotterdam via de Warmtelinq+. Dat beeld wordt versterkt door de antwoorden van wethouder van Delft in een interview voor radio sleutelstad en bij een jongerenbijeenkomst in de Mors en door de voortgangsrapportage over de regionale samenwerking warmte.

Daarnaast heeft gedurende de zomer commissie MER een advies gegeven over de geplande aanleg van de hoofdinfrastructuur door de provincie. Daarbij constateert de commissie dat geen integrale systeembeoordeling heeft plaatsgevonden en dat bijvoorbeeld geen rekening is gehouden met de benodigde aanleg van 2 extra gascentrales door de regio Leiden.¹ De commissie adviseert om alternatieven te onderzoeken voor de leiding.

De Gemeenteraad heeft een aantal keer uitgesproken dat de energietransitie haalbaar, betaalbaar en duurzaam moet zijn.

Op grond van artikel 45 van het Reglement van Orde stellen de leden Jordan (D66), Sandoval Garcia (CDA), Theeuwen (SP), Van Schaik (PvdD), Krol (CU), Vos (PS), Wiegand Bruss (SvL) en Leest (VVD) het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Leiden de volgende vragen:

Het college constateert dat er nog veel vragen zijn over de Warmtelinq+, het warmtenet en lokale initiatieven. Daarom licht het college eerst de stand van zaken en gemaakte keuzes toe en beantwoordt het vervolgens de gestelde vragen.

Het Rijk, de Gasunie en de Provincie Zuid-Holland hebben voor de zomer een convenant gesloten waarin afgesproken is dat de Gasunie met financiële steun vanuit het Rijk en de PZH de Warmtelinq+-leiding kan aanleggen. De Gasunie is straks eigenaar van de leiding. Vattenfall, de eigenaar van het bestaande warmtenet in de stad, heeft een deel van de transportcapaciteit van de Warmtelinq+ gecontracteerd. Dit gaat om 40MW van de in totaal +/-100MW die over de leiding kan worden getransporteerd. Deze gecontracteerde warmte wordt ingezet voor het bestaande net van Vattenfall in Leiden, Leiderdorp en Oegstgeest, ter vervanging van de warmte uit de Uniper-centrale, die nu als warmtebron voor het huidige warmtenet dient. De gemeente Leiden is geen ondertekenaar van dit convenant. Het college is wel blij met deze stap, omdat dit de aanleg van deze transportleiding mogelijk gaat maken.

Het college ziet WLQ+ als een snelweg. Wat daar doorheen gaat lopen is in eerste instantie restwarmte uit de haven van Rotterdam. Er zijn/komen wettelijke bepalingen die ervoor zorgen dat er op termijn alleen nog maar CO₂-vrije en duurzame warmte gebruikt kan worden. Bovendien wordt de bron van de processen (nu nog aardgas) ook steeds duurzamer, aangezien in het Klimaatakkoord is afgesproken dat deze bron wordt gevoed met groene waterstof. De warmteleiding heeft een open karakter waar ook andere bronnen, zoals geothermie, op kunnen worden aangesloten. Wij gaan als gemeente niet over de aanleg van WLQ+ van Rijswijk tot aan de Leidse stadsgrenzen. Wel faciliteren we de aanleg, bijvoorbeeld door naar een aanlandlocatie te zoeken. Wij willen dit faciliteren, omdat WLQ+ een belangrijk onderdeel is om de *multi-bronnenstrategie*, zoals vastgesteld in de Transitievisie Warmte, uit te kunnen voeren. De WLQ+ levert daarbij dus een belangrijke bijdrage aan het realiseren van een betaalbare, betrouwbare en

¹ <https://www.rodinl/rijswijk/306595/commissie-adviseert-alternatieven-te-onderzoeken-voor-warmtelei>
<https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p36/p3666/a3666rd.pdf>

duurzame energietransitie in de stad. Deze kernwaarden zijn voor het college altijd leidend bij keuzes die gemaakt worden.

Waar wij als gemeente, samen met de bewoners keuze in hebben is: hoe gaan we de rest van de energie die wij nodig hebben binnen Leiden krijgen? Dat geldt dus voornamelijk in de wijken en buurten waar nog geen warmtenet ligt. Hierbij denken wij aan lokale warmtenetten, zon op dak, aquathermie, geothermie en warmte uit lokale bronnen. Al die bronnen gaan we gebruiken en hebben we ook nodig om aan onze totale energievraag te kunnen voldoen. Door in te zetten op meerdere bronnen borgen we daarbij dat we niet afhankelijk worden van 1 oplossing. De energietransitie is volop in ontwikkeling en het past in de fase zeker nog niet om te eenzijdig te zijn in technieken en oplossingsrichtingen. De uitvoeringsplannen zijn een heel mooi instrument om te bepalen wat voor elke wijk de beste oplossing is. Dit doen we samen met de bewoners, ondernemers en andere stakeholders in de wijk (zoals netbeheerders en woningcorporaties).

1. Hoe is uitvoering gegeven aan de amendementen en moties die de Raad bij de warmtevisie in maart heeft aangenomen?

Toelichting: Het betreft hier specifiek de amendementen en moties m.b.t. de herijking van het beleid in richting van de integrale systeembenadering waarbij verwarmen, koelen, opslag en elektriciteit als een vraagstuk worden behandeld, het vooralsnog handhaven van de gasinfrastructuur, keuzevrijheid bij de aansluiting op WarmtelinQ+ en het opstellen van een scenario zonder de WarmtelinQ

De moties en amendementen die in maart dit jaar zijn vastgesteld door de gemeenteraad zijn door het huidige college op verschillende manieren in uitvoering genomen. Deze worden hieronder toegelicht.

Inzake het uitwerken van een scenario zonder WLQ+ wil het college benadrukken dat er al een scenario zonder WLQ+ is opgesteld in de rapportage van Fakton die als basis gold voor de Transitievisie Warmte. Dit document is als bijlage bij de TVW vastgesteld. Hieruit blijkt dat WLQ+ een belangrijk onderdeel is vanuit de drie belangrijkste randvoorwaarden: betaalbaarheid, duurzaamheid en leveringszekerheid. Dit, omdat WLQ+ de mogelijkheid biedt om regionale bronnen (restwarmte, geothermie) te ontsluiten richting de Leidse regio. WLQ+ zorgt voor tempo in de omschakeling richting aardgasvrij, met name in de beginfase van de transitie.

Op regionaal niveau wordt dit jaar een gedetailleerde multi-bronnenstudie opgesteld. Volgende maand (december 2022) is de eerste terugkoppeling van deze studie aan de portefeuillehouders voorzien. Terugkoppeling aan de raad volgt daarna. Binnen de regionale ORES-studie is een scenario meegenomen waarin geen afname van WLQ+ boven het huidige gecontracteerde vermogen (40MW) van Vattenfall wordt voorzien. Een scenario geheel zonder WLQ+ is niet opgenomen in deze studie, omdat het landelijke convenant voor de aanleg van WLQ+ en de levering van warmte via WLQ+ aan Vattenfall deze zomer getekend zijn. De komst van WLQ+ en de afname van 40MW basislast van Vattenfall van deze bron is daarmee een gegeven. Bij de bespreking van de Transitievisie Warmte in de gemeenteraad werd vooral gesproken over scenario's zonder de WLQ+ om als gemeente Leiden en de regio goed voorbereid te zijn, mocht de WLQ+ niet doorgaan. Een scenario zonder WLQ+ in Leiden is inmiddels onrealistisch geworden. En bovendien ook niet wenselijk vanuit de drie genoemde randvoorwaarden. Rondom het meenemen van opslag van energie, een gestegen koelingsvraag, klimaatadaptatie en circulariteit, mobiliteitsverwachtingen, etc ziet het college dat de warmtetransitie verder gaat dan enkel het verwijderen van een gasaansluiting. In de uitvoeringsplannen op wijk- of buurtniveau zullen alle genoemde elementen een plek krijgen. Ons inziens worden dit complexe afwegingen en modellen als al deze componenten worden meegewogen, met uitgebreide systeemstudies tot gevolg waar (veel) tijd en geld voor nodig zijn. Maar de uitkomsten zullen leiden tot integrale gebiedsvernieuwing, waarbij ook andere ruimtelijke thema's volop worden betrokken. In de eerste (concept) uitvoeringsplannen zullen we een integrale afweging opnemen en leren of en hoe het meenemen van andere opgaven kan aansluiten bij de gebiedsaanpakken.

Ook het behouden van keuzevrijheid is opgenomen in de moties en amendementen bij vaststelling van de TVW. Hierin krijgen de gemeenten hulp van het rijk. Keuzevrijheid krijgt een nadrukkelijke plek in komende landelijke wetgeving (Wet Collectieve Warmte), bijvoorbeeld met een zogenoemde opt out-regeling, waarmee een inwoner geen gebruik hoeft te maken van het door de gemeente aangedragen alternatief voor aardgas. De inwoner kan zelf een alternatieve warmtebron kiezen, bijvoorbeeld een warmtepomp.

Over het behoud van het aardgasnet náást een warmtenet vindt het college het volgende. In wijk- of buurtgerichte uitvoeringsplannen wordt deze afweging per wijk of buurt in overleg met de inwoners en Liander specifiek gemaakt. Netbeheerder Liander is echter wettelijk verplicht om gasnetten te verwijderen als deze niet meer gebruikt worden. Op dit moment wordt er wetgeving voorbereid, zoals de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (WGIW), waarin de gemeente de bevoegdheid krijgt om eenzijdig een aardgasvrije wijk aan te wijzen, waar de aansluit- en transporttaak van de gasnetbeheerder dan stopt. Dit is ook bedoeld om te zorgen dat er geen dubbele infrastructuur hoeft te worden onderhouden. Hier zullen wij gebruik van maken zodra er een betaalbaar, duurzaam en betrouwbaar alternatief voor aardgas geboden kan worden.

Tot slot van deze opsomming inzake de voortgang rondom moties en amendementen, willen wij u aangeven hoe wij lokale bronnen zien als basis van de warmtetransitie. Voor ons zijn lokale bronnen, zoals bijvoorbeeld aquathermie vanuit het Rijn-Schiekanaal voor Waardeiland of restwarmte van de afvalwaterzuivering voor buurten in de noordkant van de stad, essentieel om te verkennen. Deze bronnen willen wij samen met bewoners ontwikkelen op plaatsen waar dit kan. Dit betekent dat huizen (zeer) goed geïsoleerd moeten zijn of worden. Daarom is niet elke Leidse woning geschikt voor de inzet van lokale bronnen. Wij hebben deze bronnen ook meegenomen in de potentiekaart die binnenkort beschikbaar is via leiden.nl/energietransitie.

2. Hoe ziet het college de volgordelijkheid ten aanzien van het opstellen van wijkuitvoeringsplannen in relatie tot de genoemde herijking ?

De genoemde herijking, voortkomend vanuit een vastgesteld amendement, heeft het college niet geïnterpreteerd als een opdracht om een nieuwe visie te gaan maken. Zo is er destijds in de gemeenteraad ook niet over gesproken. De term herijking komt voort uit het feit dat de besluiten die genomen zijn weliswaar in lijn zijn met eerder genoemde besluiten, maar het wel een aanscherping van deze besluiten betreft. Daarom is de term herbevestigen, die in de initiële besluittekst stond, gewijzigd middels dit amendement in herijken. Vanuit dit vertrekpunt gaat het college dus ambitieus aan de slag met de verdere uitwerking van de vastgestelde TVW, waarbij de wijkuitvoeringsplannen de basis zijn. Die worden met bewoners samen opgesteld en daarin worden keuzes per wijk gemaakt. De moties en amendementen zullen hierin worden doorgevoerd. Bij een eerstvolgende versie van de Transitievisie Warmte (die binnen 5 jaar zal worden opgesteld) zullen de herijkingen en dan geldende inzichten worden meegenomen.

3. Heeft het advies van de commissie MER aan de provincie Zuid Holland om een integrale systeemstudie te maken nog geleid tot een andere visie van het College op de wenselijkheid van het scenario met de WLQ+? Zo ja, hoe wordt daar uitvoering aan gegeven? Zo nee, waarom niet?

De visie van het college is niet veranderd naar aanleiding van de door u aangehaalde studie. De moties en amendementen van uw Raad geven ons voldoende richting rondom dit thema en zijn in lijn met het door u aangehaalde advies van de commissie MER. Wij geven hier invulling aan door middel van de systeemstudie die in regionaal verband door de samenwerking Warmte

Leidse regio wordt uitgevoerd. U bent eind september geïnformeerd² over de stand van zaken van deze studie en deze maand ontvangt u een nieuwe voortgangsrapportage.

4. Hebben het advies van de commissie MER, de brief van de wijkverenigingen en de moties en amendementen van de raad bij de warmtevisie geleid tot accentverschuiving in het beleid ten aanzien van:

- a. focus op (hybride) warmtepompen en lage temperatuuroplossingen;**
- b. aandacht voor isolatie;**
- c. samenwerking met de experts uit de stad;**
- d. verschuiving van focusgebieden naar wijken waar veel lokaal initiatief is;**
- e. aandacht voor het verminderen van de feitelijke CO₂-uitstoot?**

Hieronder per onderdeel het antwoord of de genoemde gebeurtenissen hebben geleid tot accentverschuivingen:

- a. Deels. In de Transitievisie Warmte staat een *multi-bronnen* strategie omschreven, waarin hybride warmtepompen worden gestimuleerd waar het elektriciteitsnet dat aankan vanwege de snelle gasbesparing. Lage temperatuur oplossingen bestaan naast grote, regionale infrastructuur om restwarmte en warmte uit geothermiebronnen richting de Leidse regio te transporteren. In uitvoeringsplannen op buurt- en wijkniveau worden de verschillende scenario's naast elkaar gelegd. Dat is niet veranderd. In de beantwoording van de schriftelijke vragen van 15 augustus (van raadsleden Theeuwen, Jordan en van Schaik) beaamt het college dat de aanschaf van hybride warmtepompen loont in wijken waar geen warmtenet wordt voorzien.
- b. Nee. Isolatie heeft altijd een prominente plek gehad in alle beleidsdocumenten over de energietransitie. In het beleidsakkoord staat dat er een "isoleer-offensief" wordt gestart; de aanpak hiervoor is in de maak en ontvangt u in Q1 2023.
- c. Nee. Het college is in de aanloop naar de vaststelling van de Transitievisie Warmte veel in contact geweest met experts uit de stad en daar buiten en is dat doorlopend in de kansrijke wijken, waar ze dus ook betrokken worden bij het opstellen van de uitvoeringsplannen op buurt- en wijkniveau.
- d. Deels. Lokaal initiatief was al een belangrijk criterium bij het selecteren van de kansrijke wijken, zoals ze in de Transitievisie Warmte staan omschreven. De oproep in de motie M.22.0007 GL (Voeg de daad bij het woord) heeft er wel (mede) toe geleid dat een wijk met lokaal initiatief een van de koplopers binnen de kansrijke wijken is.
- e. Nee. In alle beleidshandelingen staat vermindering van CO₂-uitstoot al zeer hoog op de agenda. Het college werkt momenteel bovendien aan verbetering van de monitoringssystematiek, zodat (de effecten van) beleid op het gebied van energietransitie beter te kwantificeren is.

5. Wat is volgens het college de integrale oplossing met de laagste maatschappelijke kosten en laagste werkelijke CO₂-uitstoot aan de bron gezien de ontwikkelingen op de energiemarkt?

De door u gevraagde analyse is door Fakton uitgevoerd rondom het proces van de totstandkoming van de TVW. In bijlage 1 bij de TVW³ kunt u deze analyse terugvinden. In regionaal verband binnen WLR wordt deze integrale studie op dit moment in groter verband uitgevoerd. Deze uitkomsten zullen zo spoedig mogelijk met uw raad worden gedeeld, zie ook de stand van zaken in bijlage 1 van deze vragen.

2

https://leiden.parlaeus.nl/user/postin/env=help/action=showdoc/gd=27107/B_29_Wethoudersbrief_derde_voortgangsrapportage_samenwerking_warmtetransitie_Leidse_Regio_d.d._23-09-22.pdf

³ <https://www.gagoed.nl/greenpaper/pdf/eindrapport-fakton.pdf>

6. Wat zijn de meest waarschijnlijke locaties voor de twee nieuw te bouwen gas-bijstookcentrale en gas-back-upcentrale. Wat is de visie van het College op deze grote investering in fossiele energie?

Uw vraag bestaat uit twee delen. Ten eerste inzake de locatiekeuzes: Eén van deze locaties is concreet meegenomen in de plannen van de Provincie. Dit gaat om een kavel ten westen van de A44 op grondgebied van de Gemeente Leiden en Gemeente Oegstgeest. De andere locatie aan de Oostzijde van Leiden markeert het College op dit moment niet als noodzakelijk om te verkennen. In de genoemde regionale systeemstudie zal eerst een afweging volgen van een mogelijk tracé door de zes gemeenten, voordat hierover een locatieonderzoek kan worden gestart.

Inzake het tweede element, leggen wij u allereerst graag uit hoe het warmtesysteem werkt. Een warmtevraag wordt altijd geleverd vanuit een basislast-bron, aangevuld met piek- en back-up vermogen. WLQ+ kan bijvoorbeeld basislast aan het lokale warmtebedrijf leveren. Deze basislast zal samen met aanvullende piek- en backupvoorzieningen de beschikbare totale warmtecapaciteit leveren om aan de totale warmtevraag op enig moment te voldoen. Voor deze voorzieningen, kan gebruik gemaakt worden van bestaande installaties (de Uniper-centrale aan de Langegracht bijvoorbeeld) of nieuwe.

De warmteleverancier kiest haar eigen piek- en backup systemen. Dat hiervoor de eerste jaren nog aardgasgestookte installaties voor nodig zijn, lijkt onvermijdelijk. Wel worden er proeven gedaan met andere bronnen (groen gas, elektriciteit) in Amsterdam. Wel zijn deze bronnen op dit moment duurder dan een aardgasgestookte installatie. Het college volgt deze ontwikkelingen op de voet en is hierover in gesprek met de huidige warmteleverancier.

7. Is het College op de hoogte van de brief van de VNG aan het ministerie over publiek eigenaarschap van warmtenetten? Is het College het eens met de boodschap van de VNG en wat betekent dat voor de gemeente Leiden?⁴

Het college kent deze brief en bekijkt de gevolgen van deze brief voor de gemeente Leiden en voor de samenwerkende gemeenten in de Leidse regio. Wij delen de visie van de VNG en de visie⁵ van de Minister van Energie en Klimaat dat (gedeeltelijk) publiek eigenaarschap van belang is voor het slagen van de energietransitie en het veilig stellen van publieke waarden in de toekomst. Hier houden wij rekening mee bij de uitwerking van mogelijke toekomstige aanbestedingen voor nieuwe warmtenetten (klein of groot, lokale of regionale bron).

8. Is het college bereid deze vragen uiterlijk eind oktober te beantwoorden, zodat ze betrokken kunnen worden bij de behandeling van de programmabegroting in de commissie Stedelijke Ontwikkeling op 1 november 2022?

Beantwoording van deze vragen voor behandeling van de programmabegroting op 1 november is niet gelukt.

⁴ <https://vng.nl/nieuws/warmte-infrastructuur-moet-publieke-eigenaars-hebben>

⁵ [Duurzame ontwikkeling en beleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)